

Dr. Mine Yıldırım: Alevilik din dersi kitaplarında sınırlı şekilde ele alınıyor

İnanç Özgürlüğü Girişimi'nden Dr. Mine Yıldırım "AİHM kararları ve toplumsal talepler sayesinde Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi herhalde üzerinde en fazla konuşulan ve değişiklik yapılan ders oldu. Ancak hâlâ insan hakları standartlarına ulaşamadı" dedi.

18 Kasım 2022 tarihli söyleşi: [Dr. Mine Yıldırım: Alevilik din dersi kitaplarında sınırlı şekilde ele alınıyor - Ece Deniz - bianet](#)

İnanç Özgürlüğü Girişimi geçtiğimiz günlerde inançlara ve inançsızlığa nesnel yaklaşan bir müfredat talebiyle "Dersimiz Din Değil Dinler ve İnançlar" kampanyasını başlattı.

Herkesi kapsayan, çoğulcu ve objektif bir din eğitimi savunan İnanç Özgürlüğü Girişimi'nin Kordinatörü Dr. Mine Yıldırım Din Kültürü Ahlak Bilgisi (DKAB) derslerinin insan haklarına ve ifade özgürlüğüne daha uygun hale getirilmesi için yapılması gerekenleri, eğitim sistemindeki eksiklikleri bianet'e değerlendirdi.

Yıldırım, kampanyanın amaçlarını şu sözlerle ifade ediyor:

"Amacımız nihai olarak Milli Eğitim Bakanlığı'nın müfredat, ders kitapları, ve öğretmenler tarafından işleniş biçiminde köklü değişiklikler yapması ve eğitim sisteminde çocuğun düşünce, vicdan ve din özgürlüğüne saygı duyulması. Bu nedenle 'dersimiz din değil, dinler ve inançlar' diyoruz.

"Birçok çocuk DKAB dersinin dini eğitim niteliğine sahip olması ve bazı öğretmenlerin tutumları nedeniyle din veya inanç özgürlüğü hakkına müdahale, ayrımcılık, damgalanma, dışlanma, çelişki ve sınavlarda dezavantaj yaşıyor ve ayrımcı bir muafiyet sistemiyle karşı karşıya geliyor.

"Uzun yıllardır bu konuda çalışıyoruz, DKAB dersine ilişkin sahadan ve velilerden gelen bildirimleri ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin (AİHM) dersle ilgili kararlarını takip ediyoruz.

"Musevilik ve Hristiyanlık tahrif edilmiş"

"Ayrıca DKAB ders kitapları, din eğitimi olma niteliğini koruyor; dinler hakkında tarafsız ve nesnel olmayan, Sünni İslam ilahiyat bakış açısıyla sunulan bilgileri içeriyor. Kitaplarda Alevilik sınırlı bir şekilde yer alıyor.

"Ayrıca, Alevi toplumu için ibadet yeri sayılan cemevlerinin ibadet yeri olduğu, Alevi ibadeti olan semahın bir ibadet biçimi olduğu ifade edilmiyor.

"Musevilik ve Hristiyanlıkla ilgili bilgilere, bu dinlerin ibadetlerinin uygulamalarına geniş bir şekilde yer verse de başta bu dinlerin kaynaklarının tahrif edilmiş olduğu bilgisinin İslam doktrinine gönderme yapılarak verilmesi, yaygın önyargı ve yanlış bilgileri destekliyor.

"Ateizm ve deizm gibi farklı felsefi yaklaşımlar, İslami inanç savunmasıyla ele alınıyor ve tarafsız bir şekilde sunulmuyor. 'Dinimiz', 'peygamberimiz', 'kutsal kitabımız Kuran- Kerim' gibi dini içeriden öğreten ifadeler birçok kitapta kullanılmaya devam ediliyor."

"Öğretmenlerin tutumu değişmeli"

Yıldırım tüm bu süreçlerden ve bulgulardan hareketle kampanyayı bu dönemde başlatmalarını ise şöyle açıklıyor:

"AİHM Mart 2023'e kadar Türkiye'den Alevi kararlarının uygulanmasına ilişkin köklü adımlar bekliyor. Bununla birlikte Türkiye'yi bekleyen yakın seçimleri de düşünerek konuya siyasi partilerin dikkatini çekmek istedik. Bu nedenle yeniden öne çıkardık.

"DKAB derslerinin kapsayıcı hale getirilmesi için dinlere ve inançlara dışarıdan tarafsız ve nesnel bir şekilde bakan bir yaklaşımla ele almak gerek.

"Eğitim insan haklarına dayanmalı"

"Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT) tarafından hazırlanan bir rehber bu konuda yol gösteriyor. Okullarda din veya inançlar hakkında öğretimle ilgili Toledo İlkeleri de benzer şekilde din eğitiminin insan haklarına ilkelerine dayanması gerektiğini vurguluyor.

"Müfredatın yanı sıra öğretmenin rolü de büyük önem taşıyor. Öğrenciler DKAB dersindeki deneyimlerinden söz ederken öğretmenlerle yaşadıkları olumsuz diyaloglara işaret ediyorlar.

"Öğretmenlerin öğrencilerle çalışmalarında tutumları hassas, dengeli, kapsayıcı ve tarafsız olmadığı sürece en iyi müfredat bile etkili olmayacaktır. Dolayısıyla öğretmen eğitimi DKAB dersleri için bilhassa önemli.

Toledo İlkeleri nedir? Toledo İlkeleri'ne göre dinler hakkında öğretim, hassas, dengeli, kapsayıcı, doktrinsel olmayan, yansız olmanın yanı sıra inanç özgürlüğüyle ilgili insan hakları ilkelerini temel alan niteliklere sahip olmalıdır.

"Lise öğrencileri sınırlanmış hissediyor"

"Okullarda daha fazla saha araştırmasına ihtiyaç var fakat yapılmış olan çalışmalar çocukların özellikle öğretmenlerle diyaloglarında özgür hissetmedikleri ve daha güvenli ve özgür bir şekilde fikirlerini ifade edip tartışabilecekleri bir ortama ihtiyaç duyduklarını gösteriyor.

"Lise öğrencileri bu konuda daha fazla sınırlanmış hissediyorlar. Her din veya inançtan çocuk bu sınırlamayı hissedebilir fakat Alevi, ateist veya Hristiyan öğrenciler arasında öğretmenleri ile gergin ve öğrencinin düşünce ve ifade özgürlüğüne alan açmayan aksine öğrenci üzerinde baskı kuran diyaloglar rapor ediliyor. Milli Eğitim Bakanlığı'nın (MEB) bu konuları okullarda izlemesi çok önemli. Ama bildiğimiz kadarıyla böyle bir çalışma yok."

"Hâlâ standartlara ulaşamadık"

Yıldırım konunun çözümün taraflarının yapması gerekenleri ise şöyle özetliyor:

"Birinci sorumluluk devlet yetkililerinde fakat bununla birlikte özellikle velilerin de bu konuda kritik bir rolü olduğunu düşünüyorum. Şikayetlerini MEB'e yazılı olarak iletebilirler. Milletvekillerinden bu konuya duyarlı olmalarını ve gündeme getirmelerini isteyebilirler.

"Sivil toplum kuruluşları ise DKAB dersleri ve bunun ötesinde okulda düşünce, vicdan ve din özgürlüğü ve diğer insan hakları alanında çalışmalarla duyarlılığı artırabilir ve talepte bulunmaya devam edebilir.

"Tüm bu süreci bir bütün olarak değerlendirdiğimizde ise aslında AİHM kararları ve toplumsal talepler sayesinde DKAB herhalde üzerinde en fazla konuşulan ve değişiklik yapılan ders oldu. Ancak hâlâ insan hakları standartlarına ulaşamadı. AİHM kararlarına rağmen yaşanan hak ihlallerinin neden yeterince dikkate alınmadığını karar vericilere sormak gerekir."